

Diarienummer: SN-2024/243

Handläggare: Catrin Josephson, socialchef

Regeringskansliets diarienummer/referens: S2024/02012

## YTTRANDE

# Remiss av DS 2024:30 En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas

## Bakgrund

Knivsta kommun har fått tillfälle att lämna synpunkter på promemorian DS 2024:30. Detta har fördelats till socialnämnden, vars delegat är socialchef.

## Sammanfattning

Knivsta kommun avstyrker förslagen om att i vissa fall ge insatser när samtycke saknas samt att kunna besluta om särskilda föreskrifter, med två undantag:

- Knivsta kommun tillstyrker förslaget om att socialnämnden i vissa fall ska kunna besluta om att ge insatser utan samtycke under pågående utredning om barnet.
- Knivsta kommun tillstyrker om att socialnämnden i vissa fall ska kunna få besluta om provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet.

Knivsta kommun tillstyrker förslaget om tillfällig föräldrapenning vid insatser från socialtjänsten.

Knivsta kommun avstyrker förslaget om att socialnämnden ska kunna besluta om elektronisk övervakning.

Knivsta kommun tillstyrker förslaget om skyldighet att inom 24 timmar skicka en kallelse till ett "allvarssamtal" men med ändringen att kravet ändras till att kallelsen ska skickas under nästkommande vardag.

Socialnämnden föreslås i vissa fall kunna besluta att barn, unga och vårdnadshavare ska delta i nödvändiga insatser i öppna former när samtycke saknas.

Socialnämnden föreslås också kunna besluta om särskilda föreskrifter.

Knivsta kommun avstyrker merparten i förslagen, men tillstyrker att i vissa fall utan samtycke kunna besluta om insatser under pågående utredning rörande barnet, samt att i vissa fall kunna besluta om provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet.

*Varför förslagen främst avstyrks*

Utifrån socialtjänstens samlade kunskap och erfarenhet om att motivation och samtycke är avgörande faktorer för en framgångsrik behandlingsinsats bedöms att förslagen inte kommer att nå avsedd effekt. Att socialnämnden skulle ges de föreslagna befogenheterna bedöms också med hög sannolikhet skapa en högre tröskel och misstänksamhet mot socialtjänsten, vilket går emot den nya socialtjänstlagens inriktning att göra socialtjänsten mer lättillgänglig.

Det finns också verkställighetsproblem med förslagen, som att socialtjänsten ska kunna besluta att en ungdom måste delta i en viss fritidsaktivitet. Den aktör som erbjuder fritidsaktiviteten har egen möjlighet att besluta om premisser för deltagande.

*Varför viss del av förslagen tillstyrks*

I vissa utredningar med stor oro där vårdnadshavare och/eller den unge inte samverkar i utredningen skulle det dock tillföra viktig information till utredningen om socialnämnden skulle ha befogenhet att under utredningen sätta in vissa insatser. Detta skulle då kunna bidra till att få in underlag som klargör behov av vård enligt LVU. Knivsta kommun ser positivt på en möjlighet att i sådana fall kunna sätta in andra typer av insatser och i ett tidigare skede än vad som avses i nuvarande 6 § andra punkten LVU.

En möjlighet att i vissa fall utan samtycke kunna kontrollera drogfrihet eller nykterhet genom provtagning tillstyrks av Knivsta kommun, då det bedöms kunna tillföra viktig information både under en utredning och ibland i förening med frivillig behandlingsinsats.

**Rätt till tillfällig föräldrapenning föreslås föreligga vid deltagande i insatser i öppna former som socialnämnder beslutar om med stöd av SoL.**

Knivsta kommun tillstyrker förslaget men poängterar att detta inte får förminska socialtjänstens ansvar att i enlighet med inriktningen i nya socialtjänstlagen vara lätt tillgänglig och flexibel i tider och upplägg, utifrån den enskildes behov. Alla vårdnadshavare kommer inte att vilja berätta för sin arbetsgivare att man behöver delta i en behandlingsinsats hos socialtjänsten, vilket innebär att alla inte kommer att nyttja möjligheten till tillfällig föräldrapenning.

Socialnämnden föreslås ges befogenhet att i vissa fall få kontrollera efterlevnad av särskild föreskrift till barn och unga med hjälp av elektronisk övervakning.

Knivsta kommun avstyrker förslaget.

Om befogenheten att besluta om särskilda föreskrifter ges till socialnämnden, vilket Knivsta kommun redan avstyrkt, är det viktigt att socialnämnden ändå inte ges befogenhet att besluta om elektronisk övervakning. Detta är en så pass ingripande åtgärd att den ska beslutas av domstol. Dessutom är elektronisk övervakning starkt förknippad med straffrättsliga påföljder och bör i och med hög risk för stigma därför undvikas i andra sammanhang än som just påföljd, exempelvis i utvidgad ungdomsövervakning där det är berättigat och lämpligt.

Socialnämnden föreslås bli skyldig att skicka kallelse till ett allvarssamtal inom 24 timmar från det att socialnämnden får information från Polismyndigheten om att barnet eller den unge för första gången misstänks för brott av viss allvarlighetsgrad.

Knivsta kommun tillstyrker förslaget med undantag för tidsangivelsen 24 timmar.

Det är viktigt att samhället agerar snabbt. Det kan leda till fler samtycken från såväl vårdnadshavare som unga att ta emot socialtjänstens insatser om insatserna erbjuds i nära anslutning till den aktuella brottsituationen. Att en kallelse skickas första nästkommande vardag är dock fortfarande en snabb hantering. Många kommuner i Sverige har avtal med en extern socialjour som hanterar flera kommuner och kommer därför sakna lokalkunskap, som till exempel vilken medarbetare som kommer att hålla i det specifika allvarssamtalet. Det är betydligt bättre om det är socialtjänstens ordinarie organisation som skickar kallelsen och 24-timmarsgränsen kommer då inte alltid att kunna efterlevas, beroende på när under veckan polismyndigheten sänder meddelandet till socialtjänsten.

**Catrin Josephson**  
**Socialchef**